

סיכום פרוטוקול וועדת איכות הסביבה

ישיבה מ'ס 3 מיום 05.06.2019

השתתפו: יאיר ק., תומר ר., מושיק כ., עמיאל ו., אילנית פ., אורי ר., נועם א., יואב ג., פזית ש.

הצטרף טלפונית לדיון על החתולים – שמוליק י.

הצטרפו לדיון על החתולים דרור ש., שרה ו., ונדי כ., שאנון

הצטרף לדיון על הבניה במבוא ביתר – שקד א.

בחלק הראשון התקיים דיון על התוכנית המפורטת לבנית 234 יח"ד באזור המקב"ת כחלק מתוכנית המתאר של צור הדסה.

שקד – נציג ארגוני הסביבה בוועדה המחוזית ותושב הישוב הציג את התוכנית ואת הבעייתיות של בניה עד כ 30 מטר ממעיין עין מסלע ובסמיכות לעין יואל מבלי לבצע סקר הידרוגאולוגית ובחינה של מצב המעינות .

הועדה דנה בהשלכות הסביבתיות ובבעיה של אי ביצוע סקר שכזה בשלב זה **וממליצה לוועד להצטרף להתנגדות החברה להגנת הטבע או להגיש התנגדות משלו לנושא .**

סוגיית המעינות באזור צור הדסה היא קריטית ופגיעה במי התהום ובקו המעינות מיותרת .

הועדה תשלח נציג עם מצגת קצרה להסביר הנושא לחברי הועד במידת הצורך.

המועד להגשת התנגדויות הוא 15.7

יאיר יעדכן על מועד ישיבת ועד ויודיע אם צריך להכין חומרים ולהגיע .

בחלק השני התקיים דיון בנושא עיקור וסירוס חתולים וסניטציה .

הוצג מסמך (מצורף מטה כנספח 1) בנושא על ידי שמוליק ידוב חבר הועדה ומנהל מרכז היונקים בחברה להגנת הטבע. וכן הוצגו דעות רבות מחברי הועדה ומקבוצת אוהבי החתולים שהכינו מסמך משלהם. (מצורף מטה כנספח 2)

סוכם :

- א. במידה ויהיה קול קורא של מ. החקלאות המקדיש תקציב לנושא גם השנה , הועד ידרוש מהמועצה תקציב יחסי לצור הדסה . חשוב לבצע לפני סקר ספירת חתולים כדי לבחון האם יש שיפור לאחר מבצע העיקור אם יהיה .
- ב. יש צורך דחוף לפעול לתחנות האכלה מסודרות במיקומים מתאימים ומטופלות על ידי אוהבי החתולים על מנת למנוע האכלה מיותרת של חיות בר ולפעול בתחום ההסברה בנושא בכלל הישוב
- ג. יתקיים מפגש מצומצם שירכז עמיאל 2 מחובבי החתולים ושמוליק מהועדה לגיבוש תוכנית פעולה מסודרת בתחום האכלה וסניטציה ומערך ההסברה שיוגש לוועד .

שונות :

- הוצע לחברי הועדה להצטרף כחברים לעמותת התושבים למען צור הדסה , המעונינים
יפנו לפזית 0523-869485
- אנו מברכים את יאיר יו"ר הועד לרגל יום ההולדת 60 החל במועד הישיבה ומודים לו על
הקדשת הזמן ביום זה
- מפגש הסברה על שמורת הסנסן נקבע ל19.6 - עדכון לאחר הישיבה שיש לשנות
המועד
מוצע 24.6 - **שרה**, המתאמת מהישוב נא בדיקתך על מועד זה

סיכמה פזית שביד - שייט

עיקור וסירוס חתולי רחוב- האם אפקטיבי?

סיכום ממצאים, עמדות והמלצות

מבוא- השפעת חתולים על הסביבה (היבט אקולוגי)

חתולי בית אינם חלק מ"הסביבה הטבעית" אלו הם טורפים מלווי אדם שמוצאם אמנם מחתול הבר אך לאחר דורות רבים של סלקציה הפכו לשונים ממנו באופן מהותי. חתולי הבית שימרו, למרות שינוי זה, את תכונותיהם כטורפים וממשיכים לטרוף, ללא קשר למזון המסופק להם על ידי בעליהם. אולם, שינוי זה הפך אותם לטורפים הרבה יותר יעילים שכן הם חיים בצפיפות רבה יותר (2300 חתולים בקמ"ר אחד בלב ירושלים!), הם טורפים בכל שעות היממה, בניגוד לחתולי הבר שפעילים בעיקר בלילה, ומחקרים הראו שהם צדים מגוון עצום של בע"ח. מחקר אחד, באנגליה, למשל הראה שבמשך 5 חודשים טרפו 986 חתולי המחקר (לכולם בעלים וכולם מקבלים מזון סדיר!) 14370 חיות בר ובשיקול מוערך של מספר חתולי הבית באנגליה שלהם יש בעלים מדובר ב92 מליון חיות בר בתקופה של 5 חודשים! (6, 4, 7, 11, 12)

מחקר בארץ הראה תוצאות דומות. לא רק מינים מזיקים התגלו בקיבתם של חתולי בית אלא גם מינים נדירים, שמצויים בסכנת הכחדה כמו לטאה ירוקה, מחרוזן דו-גוני, וגרביל חוף. חשוב לזכור: המחקרים הראו שהנטייה לטרוף אינה תלויה רק ברעב, מדובר באינסטינקט בסיסי שלא דוכא בחלוף הדורות של תהליך הביות ומוביל גם חתולים שאך זה עתה סיימו ארוחה דשנה לצאת לסביבה ולטרוף. חשוב לזכור: לא רק הסביבה הקרובה והמידית לבית או לתחנת האכלה מהווה שטח ציד עבור החתול אלא גם הסביבה הרחוקה יותר, לעיתים קילומטרים ממקום המשכן הקבוע. (6, 11)

לא רק טריפה ישירה על ידי חתולים התגלתה כמזיקה, עצם נוכחותם של חתולי בית באזורים שונים בניו זילנד התגלתה כבעלת אפקט שלילי על רבייה ושרידות של מיני עופות שונים. וכנ"ל גם תחרות על מזון עם חיות בר כמו בזים, שועלים ומינים דומים. אחת הסיבות להיעלמות חתולי הבר וחתולי החולות מהארץ הייתה תחרות ישירה על מזון, הכלאה ואף פגיעה ישירה של חתולי הבית במינים אלו. צפיפותם של חתולי הבית בתחומי היישובים שלנו מביאה במקרים לא מועטים להדבקת חיות בר במחלות שעברו מחתולי הבית שלא לדבר על מחלות זואוונטיות (שעוברות לאדם) וכאן המקום להפריך את הטענה שחתולים אינם מעבירים כלבת. אישה שנפטרה בנגב בשנת 2003 ממחלת הכלבת שעברה אליה בנשיכת חתול כבר לא תעיד על כך... (6, 4, 7, 11)

סירוס, עיקור והשבה למקום הלכידה

בערים רבות בארץ, כמו גם בעולם, מתקיים פרוטוקול של לכידה, סירוס ועיקור חתולי רחוב, והשבתם למקום הלכידה. מטרת ההליך היא לצמצם את קצב הרבייה של אוכלוסיות החתולים דרי הרחוב ולאפשר פיקוח וטרינרי מסוים על אוכלוסיות אלו.

ואולם, חוקרים רבים בעולם, כמו גם ארגוני זכויות בעלי חיים, מערערים על יעילות השיטה ויכולתה לעמוד במטרת צמצום אוכלוסיית חתולי הרחוב (וכפועל יוצא את הנזקים האקולוגיים, את המטרד לתושבים ואת סבלם המצטבר של החתולים דרי הרחוב).

כך למשל PETA ארגון זכויות בעלי החיים הגדול בעולם, יוצא בפרסומיו הרשמיים כנגד הליך ההשבה לאתר המקורי לאחר ביצוע העיקור בטענה שהחתול חוזר לסבל של השהייה ברחוב והתמודדות אל מול צמא, רעב, טריפה, דריסה והתעללות. (8, 9, 10)

מחקרים שבוצעו בעולם, כמו גם בארץ, הראו שעל מנת לעצור את קצב גידול אוכלוסיות החתולים בתא שטח יש להגיע לרמות עיקור של כ 75-80% מהאוכלוסייה ולוודא רמה זו לאורך זמן. יתרה

מזאת: התברר לחוקרים שעיקור וסירוס מגדילים את צפיפות החתולים בתא שטח נתון בשל ירידה באגרסיביות הטריטוריאלית שלהם והגירה מבחון. (4, 9,6)

חוקרים רבים מציינים את הפערים הגדולים בתוצאות שיטת העיקור והסירוס הנובעים מהרכב האוכלוסייה האנושית באתרים בהם מבוצע התהליך, מידת מחויבות התושבים לתהליך, הקפדה או אי הקפדה על זמינות זבל כמזון לחתולים, הקפדת מאכילי חתולים על אוכלוסיות מעוקרות מואכלות ולא פחות מכך על סמיכות אוכלוסיות לא מטופלות במרחב שעשויות להגר לאתר המטופל! (4, 9,6)

חשוב לציין: למרות שעיריות רבות ורשויות רבות מבצעות עיקורים וסירוסים מזה שנים, ההתנהלות היום לא יעילה כי העירייה או הרשות מבצעת עיקורים וסירוסים לפי טלפונים שהיא מקבלת ממאכילי חתולים שמבקשים עיקורים וסירוסים עבור החתולים או במבצעים מיוחדים מעת לעת (בהתאם לתקציבים) ולא בשיטה סדורה, בעצם, אף גורם רשותי לא בחן את התהליך הזה ואיך ניתן לשפר אותו. האם מישוה בדק מה מספר החתולים בתל אביב לפני עשר שנים לעומת היום? לא.

המלצות למדיניות בצור הדסה

- א. מבצעי עיקור וסירוס צריכים להתבצע בראייה מרחבית ולא יישובית. אמנם שטחנו גובל גם בוואדי פוכין וביתר עילית אולם יש להתייחס לפחות לישובים הקרובים השייכים למועצה: מבוא ביתר בר גיורא מטע ונס הרים. מבצע עיקור ישובי נידון לכישלון בשל הגירה מישובים סמוכים לא מטופלים.
- ב. טרם ביצוע מבצע שכזה יש לקיים "ספירת חתולים" בפרוטוקול מדעי שניתן לחזור עליו, על מנת להעריך את היקף העיקורים הנדרש ועל מנת לאמוד אפקטיביות של ההליך לאורך זמן.
- ג. עיקור וסירוס לבדם לא יפתרו את הבעייה האקולוגית, המטרד לאדם ואת סבלם המתמשך של חתולי הרחוב: עיקור וסירוס חייבים להיות חלק בחבילה גדולה של אמצעים הכוללת: מניעת זמינות זבל כמזון לבעלי חיים, הסדרה של עמדות האכלה על פי כללים שנועדו לצמצם נזק סביבתי ולהבטיח את הטיפול הנדרש בחתולים הבאים אליהם (עיקור, סירוס, חיסון, כמות ואיכות מזון שלא מייצרים מפגע), חינוך והסברה לאימוץ ומניעת זריקת חתולים לרחוב, שימוש בקולרים עם פעמון לצמצום טריפת ציפורים ויונקים קטנים ועוד...
- ד. מבצע עיקור חד פעמי, ללא תקציב מתמשך לניטור וביצוע רציפות עיקורים/סירוסים עד הגעה ליעד של 80% מכלל האוכלוסייה לאורך שנים, אסור שייצא לדרך שכן מבצע שכזה נידון לכישלון ולבזבז כספי ציבור.

רשם:

שמוליק ידוב

תושב מזה 16 שנים ביישוב

אקולוג ומנהל מרכז יונקים של החברה להגנת הטבע

מקורות:

עיתונות פופולארית:

כתבות בנושא:

1. כלכליסט- <https://www.calcalist.co.il/local/articles/0,7340,L-3597180,00.html>
2. הארץ- <https://www.haaretz.co.il/science/.premium-MAGAZINE-1.3132132>
3. זווית- <http://www.zavit.org.il/הסקרנות-שתהרוג-את-החתול-האוסטרלי/>
4. אקולוגיה וסביבה- <http://magazine.isees.org.il/ArticlePage.aspx?ArticleId=259>
5. זווית: <http://www.zavit.org.il/מה-עושים-עם-כל-החתולים-האלה/>
6. אקולוגיה וסביבה <http://magazine.isees.org.il/ArticlePage.aspx?ArticleId=53>

פחות פופולארי...

7. Population impacts of free-ranging domestic cats on mainland vertebrates. Scott R Loss, Peter P Marra. *Frontiers in Ecology and the Environment* 15 (9), 502-509, 2017.
8. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1523-1739.2009.01174.x>
9. www.sviva.gov.il/subjectsEnv/AnimalProtect/Pets/Documents/cats_research.ppt
10. <https://www.peta.org/about-peta/faq/what-is-petas-stance-on-programs-that-advocate-trapping-spaying-and-neutering-and-releasing-feral-cats>
11. בריקנר, ע. (2005) השפעות טריפה של חתולי בית על חיות בר בישראל. עבודת גמר לתואר מוסמך במסלול אקולוגיה ואיכות הסביבה, אוניברסיטת תל-אביב, תל-אביב.
12. lithornis.nmsu.edu/~phoude/Dauphine_&Cooper_2009_Impacts_of_free-ranging_domestic_cats_on_birds_in_the_United_States.pdf

הצעה למסגרת הסדרה לתחנות האכלת חתולים

אנו מודעים לסוגיה הרגשית הנלווית לנוכחות חתולי הרחוב במרחב הציבורי ולרצון חלקים נרחבים בציבור לתמוך באותם החתולים אך גם מצפים ודורשים ששיקולי רווחת בעלי החיים בסביבת האדם ובמרחב הציבורי ישקלו בהיבט הרחב שכולל את כל בעלי החיים: חיות בית ומשק כמו גם חיות הבר החיות בקרבנו וסביבנו.

ככלל: יש להימנע מהאכלת חתולי רחוב וחיות בית בר אחרות על מנת לשמור על סביבה מאוזנת ובריאה לטובת כל שוכניה.

באם מתקיימות תחנות האכלת חתולים ביישוב יש להבטיח איזון בין צרכי חיות הבר לצרכי חיות הבית ולפעול על פי הכללים הבאים:

- א. הצבת תחנות האכלת חתולים תבוצע על פי תכנית סדורה בלבד :
1. תחנות האכלת חתולים יוצבו **רק** באזורים בהם הפחים חסיני נבירה (כמו למשל פחים טמונים)
 2. תחנות האכלת חתולים יוצבו באתרים בהם מתקיימת בקרה על החתולים הבאים להיזון מהם וידוא שכל חתול המגיע לתחנת האכלה מעוקר ומסומן, ובמידה שלא, יעשה כל מאמץ לעקרו.
 3. תחנות האכלת חתולי רחוב ימוקמו במרכז הישוב ובמרחק שלא יפחת מ 300 מטרים מקצה שמורת הסנסן , על מנת לצמצם את הפגיעה בחיות הבר השוכנות בשמורה.
 4. היקף אוכלוסיית חתולי הרחוב ינוטר בכדי לוודא שאוכלוסיית החתולים לא גדלה בהשפעת תחנות אלו.
 - ב. כמות המזון המחולקת בתחנות האכלה תהייה מבוקרת וכל עודף שלא נוצל ביום החלוקה ייאסף בטרם רדת החשיכה, וזאת על מנת למנוע משיכת חיות בר אליהן.
 - ג. תחנות האכלת החתולים ימוקמו בנקודות שרק חתולי רחוב יוכלו לאכול מהם (גובה למשל) כדי למנוע גישה אליהן על ידי קיפודים ושאר חיות בר.
 - ד. הקמת תחנות תלויה בתהליך חינוכי ציבורי באמצעות שילוט ומערכי הסברה שיבהירו לציבור כללי עשה ואל תעשה בהקשר להאכלת חיות בר ובית.

על מנת לדאוג הן לרווחת חתולי הרחוב והן לרווחתם של המוני חיות בר מוגנות ונדירות מוטלת עלינו החובה לוודא קיומם של מנגנונים שיבטיחו את הקטנת אוכלוסיות החתולים הדירים ברחוב !